

Als de handen het niet gevoeld hebben, kan het hoofd het niet weten*

Vakidioten die het hele land afreizen om het kleuteronderwijs net een beetje beter én mooier te maken. Dat zijn Mike en Anouk! Van Pieterburen tot aan Maastricht en van regulier tot aan cluster 2, 3 en 4: op al deze scholen mogen zij bijdragen aan een sterke basis én schudden ze graag even aan de boom. Deze keer strijden zij voor de terugkeer van het sensopathisch spelen in de kleutergroep.

Anouk

"Ooit was ik zelf een juf die gebukt ging onder twee sterke krachten: de leerdoelen én het thema. Door gebrek aan tijd, kennis en materialen eindigde dat nog weleens in kleurplaten aan het verbord en werkbladen naast de watertafel. Bommetjevol doelen en lekker thematisch, dat natuurlijk wel! Maar de kinderen? Die deed ik tekort. Sensopathische spelplekken kennen van origine geen goed of fout. En door mijn goedbedoelde impulsen zag ik kinderen gefrustreerd

raken door deze spelplekken omdat zij onvoldoende de kans kregen te leren door te ervaren. Ik ging te snel té hard. De kracht van sensopathische plekken ligt in het feit dat ze open zijn, iedereen kan op zijn eigen wijze spelen met materialen zoals zand, water, verf, klei, papier en lijm. Waarom worden deze spelplekken dan gesloten gemaakt?"

Tips

- **Impulskast:** verzamel doelgerichte spelimpulsen of themamateriaal in bakken en pak ze erbij als het kind er klaar voor is. Scheelt je ook bergen met tijd in de voorbereiding.
- **Spel in de bak:** wil je toch themaspel met zand, water, mais, schelpen, bladeren of klei aanbieden? Maak dan losse spelplekken in kleine (IKEA-)bakken.
- **Differentieer:** ieder kind vraagt om een andere omgeving bij sensopathische spelplekken. Er zijn andere
- spullen nodig voor vaardige en minder spelvaardige kinderen.
- **Balans:** vind balans tussen het product en de ervaring. Laat de ervaring de deur openzetten naar het hoofd.
- **Koken en bakken:** koken is de topper onder de sensopathische activiteiten. Alle zintuigen worden aangesproken. Dus iedere week koken en bakken, net als op de vrije school.

Mike

"Kennen we niet allemaal dat kind dat zich een weg door het verfblad verft met de kwast? Dit heeft een sterke zintuiglijke functie en laat een kind zien dat hard aan het leren is. Respecteer dat gat in het blad én de kunstenaar!

Ook naar mijn inzicht worden de plekken te snel verrijkt met doelmateriaal of themamateriaal zoals gelamineerde letters in de zandplek of voor- getekende paaseieren aan de verfplek. Het eigen spel van het kind mag (nee: moet) de basis zijn van je verrijking, in plaats van dat jouw verrijking de basis vormt voor het spel. Eerst de handen, dan het hoofd! Bij de zandtafel, het verfbord of de kliederplek maak ik graag gebruik van de drie V's (Dorian de

Haan). VERKEN het spel door eerst ruimte te geven en te observeren. Vertraag en probeer het spel van de kinderen te begrijpen. Wat denken ze, wat voelen ze, welke sensaties ervaren ze? Daarna kom je in VERBINDING door in de ervaring van het kind te duiken. Kopieer letterlijk wat het kind doet en ervaar wat het kind ervaart. Trek dat verfschort aan, ga naast een kind staan en klieder eens lekker mee! Spring mee in de plassen en laat geen dag voorbijgaan zonder dat je thuiskomt met klei onder je nagels of zand in je oren.

Pas als je geaccepteerd wordt als volwaardig spelpartner en merkt dat het kind genoeg tijd heeft gehad om alle sensorische sensaties van de plek te ervaren, mag je VERRIJKEN. Vaak is dit pas na een aantal keren ervaringen opdoen. Wijs dan wellicht eens vanuit je verbinding op de impulsbakken met themamateriaal of verander van koers en kijk of het kind nu jou kopieert. Dat is het teken van verbinding. Dan wordt er ervaren. Dan wordt er geleerd."

Anouk

"Kleine zintuiglijke ontploffingen, zo kunnen sensopathische prikkels bij kinderen door het lijf heen werken. Alles in jouw groep ruikt, smaakt, voelt, geeft sensaties en geeft informatie. Hoe zijn al deze ervaringen bewust onderdeel van jouw aanbod en aanpak? Naast kunnen differentiëren op spelniveau kun je wellicht ook je blik eens werpen op kinderen die graag ervaringen op willen doen maar jou nog nodig hebben om een teveel aan prikkels te voorkomen. Handschoenen aan mogen trekken bij de zandtafel, verse kruiden in de watertafel kunnen ruiken en zelf fruit en groenten snijden voor de tussendoortjes of overblijf zijn allemaal manieren om kinderen op hun eigen tempo zintuiglijke informatie te laten verwerken en positief te (her)schikken."

Anouk Brouns is eigenaar van Kleuterrevolutie en Mike Nijskens is eigenaar van Topwijs. Beiden zijn werkzaam als onderwijsadviseur Jonge Kind en maken zich sterk voor kwalitatief kleuteronderwijs.

* Uit: de Aanslag, Harry Mulisch, 1982.